

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania P. w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z udziałem zainteresowanych: R. B. , A. S. B. , K. C., K. A., S. w P.
o ustalenie ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej P. w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od wyroku Sądu
Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Decyzjami z 18 marca 2014 r. odrębnymi dla każdego z ubezpieczonych Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. stwierdził, że K. A. w okresie od 1 maja 2008 r. do 31 grudnia 2010 r.; R. B. w okresie od 1 maja 2008 r. do 31 grudnia 2010 r.; A. S. B. w okresie od 1 maja 2008 r. do 31 grudnia 2010 r.; K. C. w okresie od 1 maja 2008 r. do 5 października 2008 r. i od 1 czerwca 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., podlegają ubezpieczeniu społecznemu u płatnika składek P. w P. Spółka z o.o. jak pracownicy w związku z wykonywaniem pracy w ramach umowy o świadczenie usług zawartej z S. w P. na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w

stosunku pracy, ze wskazaną wysokością podstawy wymiaru składek od łącznej wysokości przychodu ze stosunku pracy i umów ze S., z rozbićciem na poszczególne fundusze.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyło P. w P. Spółka z o.o.

Wyrokiem z 30 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie. Sąd ten stwierdził, że dla oceny wykonywanej przez pracownika pracy w ramach umowy z osobą trzecią decydującym kryterium jest to, na czyją rzecz jest wykonywana ta praca. Jeżeli w istocie praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, który jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika-zleceniobiorcę, to beneficjent ten jest też pracodawcą takiej osoby w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i to bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. W ocenie tego Sądu, zainteresowanych w zakresie realizowanych przez nich zadań w ramach umów o świadczenie usług zdrowotnych uznać należało za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż będąc pracownikami świadczyli usługi na podstawie umów o świadczeniu usług zdrowotnych w tej samej jednostce.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 26 listopada 2015 r. oddalił apelację P. w P. Spółki z o.o.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przesłanką decydującą o uznaniu danej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy ona na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę zlecenia bądź umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultat jej pracy). Sąd Apelacyjny zgodził się z wykładnią art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy i ostatecznym przyjęciem, że w przedmiotowej sprawie przychód osiągany przez zainteresowanych z tytułu zawartych z S. w P. umów o świadczenie usług medycznych, powinien być zaliczany do podstawy wymiaru składek obliczanych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę zawartej z odwołującą Spółką.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1) art. 385 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie apelacji, pomimo że była ona zasadna i zasługiwała na uwzględnienie; 2) art. 386 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie apelacji, pomimo że była ona zasadna i zasługiwała na uwzględnienie; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i ograniczenie tego obowiązku do przytoczenia ogólnikowej argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji, bez rzetelnego odniesienia się do sformułowanych zarzutów apelacji; II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: 1) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przypisaniu odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawartych przez zainteresowanych z S. w P.; 2) art. 4 pkt 2 lit. d ustawy systemowej przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie lub niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przypisaniu odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu o świadczenie usług medycznych zawartych przez zainteresowanych z S. w P.; 3) art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowani w ramach umowy zawartej z osobą trzecią, to jest S. w P., wykonywali pracę na rzecz odwołującego się jako swojego pracodawcy, podczas gdy w rzeczywistości brak ku temu jakichkolwiek podstaw; 4) art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej przez jego niezastosowanie, co skutkowało bezpodstawnym przypisaniem odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawartych przez zainteresowanych z S. w P.; 5) art. 2 i 7 Konstytucji RP przez dokonanie wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sposób naruszający zasadę demokratycznego państwa prawnego; 6) art. 20 i 22 Konstytucji RP przez ich niezastosowanie; 7) art. 84 i 217 Konstytucji RP przez domniemywanie, na podstawie nieprecyzyjnie sformułowanego art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, istnienia ciężarów publicznoprawnych, które nie są w ustawie przewidziane.

Wskazując na powyższe zarzuty wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy –

zgodnie z żądaniem apelacji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze – występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie „czy umowa gospodarcza o świadczenie usług zawarta przez osoby trzecie może być podstawą obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez spółkę kapitałową, na rzecz której faktycznie wykonywana jest praca stanowiąca przedmiot umowy gospodarczej zawartej przez osoby trzecie” oraz po drugie – potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, „w szczególności przepisu art. 4 pkt 2 lit a i art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, o czym szczegółowo mowa będzie w dalszej części skargi kasacyjnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy w ramach przedsądu nie bada podstaw skargi kasacyjnej ani ich uzasadnienia. Na tym etapie postępowania kasacyjnego istotne są dla Sądu Najwyższego przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i wniosek uzasadniający jej przyjęcie. Zgodnie z powyższym, wskazanie zagadnienia prawnego jako uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego wyjaśnienia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950). Sformułowane zagadnienie prawne powinno mieć znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale również dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw.

Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te wątpliwości polegają), nie doczekał się

wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które też należy przytoczyć. Nadto, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Skarżący nie sformułował zagadnień odpowiadających wymienionym wymaganiom, ponadto nie wykazał aby orzecznictwo i doktryna prawa nie udzieliły już odpowiedzi na sformułowane przez niego wątpliwości prawne.

Po pierwsze, odwołując się do potrzeby wykładni przepisów skarżący nie wskazuje nawet, czy chodzi mu o to, że dotychczas Sąd Najwyższy nie dokonał ich interpretacji, czy też że przeprowadzona wykładnia, wskutek swej niejednolitości wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów i na czym one ewentualnie polegają. Odwołanie się przez skarżącego do uzasadnienia podstaw kasacyjnych nie stanowi wypełnienia przez niego obowiązku nałożonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Po drugie, domagając się udzielenia odpowiedzi na pytanie nazwane istotnym zagadnieniem prawnym, skarżący nie przeprowadza jakiegokolwiek wywodu jurydycznego dla wykazania, że potrzeba taka rzeczywiście występuje i wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. W orzecznictwie tego Sądu przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżący, ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wywodu prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruujące to zagadnienie powinny być rozumiane.

Po trzecie, formułowane przez skarżącego wątpliwości zostały rozstrzygnięte w wyroku z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16, którym Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną wniesioną przez skarżącego z powołaniem się na te same okoliczności, w sprawie o tożsamym stanie faktycznym i prawnym. W sprawie tej Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przy stosowaniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej istotne jest zaistnienie zdarzeń opisanych w hipotezie, zgodnie z którą pracodawca, na rzecz którego pracownik wykonuje pracę na podstawie umowy zawartej z podmiotem trzecim, pozostaje z tym pracownikiem w stosunku prawnym

uzasadniającym objęcie tego pracownika ubezpieczeniami społecznymi na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy. Tak też definicja ustalona w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy określa płatnika składek jako pracodawcę w stosunku do pracowników oraz jako jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną pozostającą z inną osobą w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. To właśnie powiązanie ze względu na wykonywanie przez jego pracownika cudzej umowy cywilnej czyni go płatnikiem składek w sposób określony w art. 18 ust. 1a tej ustawy. Dlatego dodatkowa umowa cywilnoprawna nie ma znaczenia z punktu widzenia stosunku ubezpieczenia i objęcia ubezpieczeniami społecznymi, gdyż osoba wykonująca prace na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje.

Problematyka zawierania przez świadczeniodawców umów podwykonawstwa w ramach umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w tej samej sprawie. W wywodzie tym Sąd Najwyższy wykluczył możliwość legalnego udzielania w tym samym pracowniczym zakresie usług lub świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych NFZ na podstawie indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej zarejestrowanej jako pozarolnicza działalność medyczna. Uznał, że podwykonawstwo w warunkach określonych w art. 132 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie jest możliwe i podważa koncepcję wyłączenia przychodów za wykonywanie takich zobowiązań spod reżimu prawa ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, niepubl. oraz postanowienia z 22 czerwca 2015 r., I UZ 3/15, niepubl., i z 16 marca 2017 r., I UK 9/17, niepubl.).

Z powyższych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego oparto o odpowiednio stosowany art. 102 k.p.c. (por. w tym zakresie uzasadnienie postanowienia dnia 11 maja 2012 r., I UZ 17/12, OSNP 2013 nr 11-12, poz. 141, w którym Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że wydanie przez organ rentowy wielu decyzji dotyczących wysokości podstawy składek na ubezpieczenia społeczne osobno do każdego ubezpieczonego –

pracownika tego samego pracodawcy – nie powinno przekładać się na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa procesowego stron.).